ex debito pastoralis officij habere p̄para/
tionem animi ad defensionem veritatꝭ ca/
tholice/etiam vsq; ad mortem/spectat etiā
cognoscere cū Greg. q̄ vtilius scandalum
nasci p̄mittitur q̄ veritas deseratur. ¶ Po
stulemus tandem ꝛc̄.

¶ Tantundem de hac oratione repertum
fuit Lugduni in monasterio celestinoruꝫ
de manu ip̄ius dñi Jo. de gerson ꝯscriptū

Sermo factus in lo

co sessionis cōcilij generalis constanti. p⁹
nouū recessum pape Jo. xxiij. eodem con/
cilio Anno dñi Mccccxv. vigilia domini
ce ramispalmarum.

Ambulate dum lucem habetis
vt non tenebre vos comp̄hen/
dant/ Jubet hoc christus/ p̄res
ortodoxi/ patres non in tabulis
ereis vt olim apud romanos sed in libro vi
te conscripti. Jubet inq̄ xp̄s originaliter.
Jo. xij. et recitatīe ī euāgelio sabbati p̄sen/
tis/ vos obedientes audite/ ambulate non
passibus corp̄is. sed gressibꝫ mentis. ambu
late de virtute in virtutē/ dum lucē habetꝭ/
et qualem lucē Respōdeat lux vera cui⁹ h̄
verbū est qui sequitur me nō. a. in. te. sꝫ. h.
llvi. ¶ Assis inuocatus dñe Jesu p̄clarissi
me sol iusticie dissice terrene nebulas ꝛ pō
dera molis atq; tuo splendore mica / absq;
te enim p̄cipiti mersa ꝓfundo mens hebet/
et ꝓpria luce relicta tendit in externas ire te
nebras. Hoc ne fiat tu mediatrix/ tu aduo
cata et exoratrix nr̄a suppliciter adeūda es
virgo gloriorissima que tui noīs interp̄ta/
tione tam illuminata q̄ illuminatrix dice/
ris Et q̄ lūine Prorsus lumīe gratie/ q̄ sic il
luminata es vt dicaris in apoc̄. Mulier a
micta sole hoc tu nobis lumē vt infundas
de plenitudine tua. suppliciter imploram⁹
salutates ꝛ dicētes. Aue ꝛc̄. ¶ Ambulate dū
lucē habetis vt nō tenebre vos cōpreqen/
dant. Lux ista est iam dixi ꝛ repeto/ lux ista
est p̄res celeberrimi/ deus/ qui glorificatur
in cōcilio sctōꝝ dicēte ps̄. Magnus ꝛ terri
bilis sup̄ omnes qui in circuitu eius sunt/
cuius hanc tenemus infallibilem ꝓmissio
nem Math. xviij. Ubi duo vel tres ꝯgre/
gat fuerint in noīe meo/ ibi in medio eoruꝫ
sum/ sicut vidit ps̄. Dū cecinit in concili/
iustoꝝ et in cōgregatione magna op̄a dñi/
Et magna plāe īmo ingentia iam vidim⁹
in hoc cōcilio iustoꝝ dei op̄a spontaneam
et vix sp̄ataꝫ cessionis viam/ porro cum p̄/
pter semetip̄m ꝛ vt glorificet̄ fecerit oīa de/
us. quo pacto credendus est p̄clariori cele
britate glorificari q̄ in cōcilio iustoꝝ q̄ ve
ra laus est in ecclesia sanctoꝝ. ¶ Tl'es vos
esse cōuenit orthodoxi ꝛ deo amabiles pa/
tres ac dñi vt cōciliū sitis sanctoꝝ ꝛ iusto/
rū q̄s posuit de⁹ in mūdo q̄si ṽa totidē lūi/
naria/ vos inq̄t estis lux mundi/ siquidem
in hoc constituti estis alios purgare illūi/
nare atq; p̄ficere nūc maxime cum factus ē
cōuentus iste sacrosctūs/ dum adunatus ē
cetus dum cōgregata est eccīa/ vt de Ma/
chabeis scribit̄ qtūs orarent ꝛ peterent mi
sericordiā a deo Et vt opitulante eo decer
neretur q̄d facto opus esset. ¶ Exultat ani
mus ꝓfecto leuans in circuitu oculos et vi
dens omnes istos q̄ cōgregati sunt tibi h̄ ē
ad vtilitatem tuam o ppl'e xp̄iane/ congau
det admirās sp̄ūs meus. et in hāc erūpit ec
clesiastici cātus vocem Ciues apl'oꝝ ꝛ do/
mestici dei. aduenerunt hodie portātes fa/
cem ꝛ illuminātes patriam. dare pacē gen
tibus ꝛ liberare ppl'm dñi. qualiter libera/
re: exhortando clamando q̄. ambulate dū
lucem habetis vt nō tenebre vos comp̄hē/
dant cuius delicie sunt esse cū filijs hoīz. ip
se tēbre dīsionū scismatūq; tēbre tot errorū
et heresum. tenebre demū horride tot vicio
rum p̄ eccīasticū corpus vasto quodaꝫ tur
bine miserabiliter exundantiū. ¶ Ambu/
late igitur dum lucem habetis vt nō he vos
tenebre comp̄hendant/ lucem itaq; habe/
tis patres luminosissimi xp̄m q̄ vere ē in lo
co isto vel emanuel q̄ interp̄tat̄ nobiscū de
us cuius hec est certissima ꝓmissio. ¶ Ecce
ego vobiscum sum oībꝫ diebꝫ vsq; ad con/
summatiōem scl'i. Deus iste est q̄ glorifica
tur in cōcilio sctōꝝ magnus et terribilis su
per omnes q̄ in circuitu eius sunt/ ꝛ bene ī
circuitu tuo dñe res omnes esse dicūt̄ quez
tu velut spera intelligibil' cui⁹ centrū vbi/
q̄ est. circūferētia nusq̄. tu vbiq; es extra n̄
exclusus. intra nō cōclusus. supra nō elat⁹
infra nō ꝓstratus. iō magn⁹ valde. terribil'
gloriosus ꝛ sup̄exaltatus in secula. ¶ Ecce
patres orthodoxe q̄ ad hoc ip̄m vt glorifi/
cetur deus ꝛ illustret̄ eccīa/ nūc celeberrima
p̄isieñ. vniuersitas cultrix ꝛ amatrix eoruꝫ
oīm q̄ xp̄iane religionis pietatem q̄ sanam
doctrinā respiciūt ip̄a ad exēplar xp̄ianissi
mi regꝭ frācoꝝ p̄ris sui dignātissimi legat
onē mittit q̄rens primo ea que pacis sun

Deniq; secūdo q̄ fidei sunt. Deniq; tertio q̄ virtutis et ecclesiastice sūt libertatis/ qm̄ ad hec tria p̄ncipaliter synodus hec sacra tendit. ¶ Insiit hesterno vespe p ambasiatores ⁊ nūcios suos hic p̄sētes q̄tenus hoc matutino tempore/essem habiturus orationē noīe suo/p veritatis elucidatōne circa ea q̄ p hoc sacrū ꝯciliū agēda vident occurrere/ Nullus opinor mirabit si ad hāc iussionē ego fragilitatis mee ꝯscius ⁊ temporis artatiōe p̄ssus expaui Nihilominus ī deo cuius glorificatio querit fisus/ ⁊ de studio p̄terito sup hac veritatis inquisitiōe memor regis p̄terea ⁊ ecclesie regni sui voluntate p instructiōes cognita. Iussioni deniq; matris inclitissime/cuius legē dimittere neq̄ monitus a sapiente/ego tanq̄ obediētie filius parere desiderans conatus sum aggredi cū hūili dicendo; oīm ad hoc sanctorū concilium submissione vt iure suo dirigat omnia vel acceptet vel corrigat. ¶ Et ī primis quaten⁹ habeat ordo dicendo; lucidus ⁊ breuis/qr vel est qd̄ tex̄it ordine longuz/ꝯuertam⁹ interim dilato themate oculos nostre ꝯsiderationis ad hoc qd̄ dictū ē deū esse q̄ glorificat in cōcilio sanctoꝝ qui magn⁹ est ⁊ t.ſ.o.q.i.cir.e.sunt. Defigam⁹ in hoc psalmate verbo mētis intuitū ne p multa vagemur/fallor si nō ibi videbim⁹ hui⁹ sacro sancte synodi cām quadruplicē efficientē/videlicet formalē finalē ⁊ materialem ⁊c ¶ Vult aliq̄s cognoscere cām efficientē plane illa est. Deus magn⁹ ⁊ terribilis/cui⁹ instinctu miseratōne afflatu ⁊ attractu collecta est nūc ecclesia sicut eleuat⁹ spū p̄decinit psalmista. Deū esse qui dispsiones israelis ꝯgregabit/qui ꝯgregat electos suos a q̄tuor ventis/a solis ortu ⁊ occasu/ ab aquilone ⁊ mari. ⁊ mīmō qui cepit orand⁹ est vt ipe pficiat/ leua ī circuitu tuo o sacer cet⁹/oculos tuos ⁊ vide/omnes isti ꝯgregati sūt venerūt tibi Quidni ꝯtingat tibi qd̄ idem ꝓpha loquit ysaias. Tunc videbis ⁊ afflues ⁊ mirabit ⁊ dilatabitur cor tuū. Et si dilatet/nūquid nō implebit illō spū suo deus. ¶ Porro cā formalis est hec ipa collectio seu ꝯnexio ꝯciliū sanctoꝝ/vel spūsancto formāte ⁊ exemplāte. qui ē nex⁹ ⁊ vinculū ꝯpaginans in vnū diuersa membra sanctoꝝ/sic agnoscit ecclia petens p se ipa vt spūsancto ꝯgregata hostili nullatenus incursione turbet. ¶ Querit aliq̄s p̄terea finalē hui⁹ sacre ꝯuētus cām/sane illa est vt glorificet deus magn⁹ ⁊ terribilis/in xta vocē apli dicentis oīa in gloriā dei facite. hec itaq̄ recta hec efficax semita ad oīm que voluerim⁹ adeptionē/si primo quesierim⁹ gloriā suā/dedit hoc intelligi dum ait Primū querite regnū dei ⁊ iusticiā eius/ ⁊ hec omnia adicient vobis ¶ Omnes postremo q̄ in circuitu dei sunt/ accipiunt veluti p cā materiali ⁊ de se informi. Nam sīē hoīb⁹ p scismata peccantib⁹/ꝯsequēs ē vniuersa sub deo qd̄āmō deformari/qm̄ hō finis est oīm/dicentib⁹ platone et aristotele necesse est aūt fm exigentiā finis oīa moderari/sic ex aduerso veniūt oīa p hoc sanctorū cōciliū dño efficiēte formāte ⁊ finiēte reformāda. Ita enī de p̄cioso sanguīe xp̄i canit ecclia/terra pont⁹ astra mūd⁹ quo lauātur flumīe ¶ Quo circa videre fas est deinceps/quo titulo relucet in cā efficiēte ac residet in frustrabilis auctoritas/q̄ cā est de⁹ magn⁹ ⁊ terribilis ex quo oīa in mensura: Relucet in cā formali exēplaris vnitas/vt sint oēs vnū/sicut estis nūc in ꝯcilio sāctorū/ ⁊ hoc in deo p quē oīa in numero. Relucet in cā finali spūalis vtilitas/qr vt glorificet de⁹ in quo oīa in pondere. ¶ Demuz ꝯcludit in cā materiali generalis viuendorum reformādorūq̄ vniuersitas/oīm scilicet que in circuitu dei sunt/quaten⁹ oīa reforment in nūero pondere ⁊ mēsura. Concedente deo. Ex quo oīa/hinc modus vnitas ⁊ mēsura. Per quē oīa/ hinc spēs veritas ⁊ uumer⁹. In quo oīa/hinc ordo bonitas ⁊ pond⁹/quo pondere refluūt oīa ī cām que dedit esse. Cetex̄ prima triplicitas appropriat p̄ri/scōa filio/ tertia spirituī sāctobene habet/iacta sunt fundamēta solidita te quadrāgula/supedificare possumus tetras pytagoricū/hoc est quadruplicē constructionū p̄ietē vel structurā/ ⁊ dicere prima ꝯstructione ¶ Deus magn⁹ ⁊ terribilis sic glorificat in hoc cōcilio sanctorū/ q̄ eidē sufficientē p̄bet ⁊ infallibilē auctoritatem vt cā efficiens/ quo ad primū fundamentū. ¶ Rursus p scōa ꝯstructōe De⁹ magn⁹ ⁊ terribilis trahit ⁊ allicit oēs in cōmune xp̄ianos/ad vnī⁹ veri capitis vnitatem/tāq̄ cā formās ⁊ exemplās/quo ad secundū fundamētū primū in reformatione ¶ Ampli⁹ pro tertia ꝯstructōe Deus magnus ⁊ terribilis sic glorificari vult in h̄ cōcilio sanctoꝝ q̄ oīa p̄cipue fiāt ad honorē ⁊ ꝯseruatōnez sue legis ac fidei sine qua ei

placere nemo potest/quo ad tertiuz funda-
mentū/scdm in reformatōe. Demū ꝑ quar
ta ꝯclusione Deus magnꝰ ⁊ terribilis/pa-
tus est rebꝫ omnibꝫ/maxime hominibꝫ cō-
cedere ꝑ hoc conciliū sanctoꝝ/quādam re-
formationis pulcritudinē/glorificationez
ordinē ⁊ decorem cum ꝓuisionibꝫ idoneis
aduersus eos qui nō in rectitudine morū/
sed in circuitu ꝑgunt vicioꝝ/⁊ hoc ꝑ quar
ta ꝯstructione sup vltimū fundamentū qd
est tertiū in reformatione. ¶ Poterat hic
ordo teneri sub his terminis/sed aliā ꝓgre
di viam suaserūt verba thematis/q̄ in me-
thaphora lucis fundata sunt Reuertamur
igitur ⁊ ponamus lucē diuini p̄cepti/quia
preceptū dñi lucidū illuminās oculos Lu
cernam insup diem legis sicut petrus loq̄-
tur vt iubente deo posita sup candelabruz
luceat omnibꝫ que in domo sunt/ que do-
mus est eccl'ia vel hoc sacrū conciliuz vice
sua. Diffundat ⁊ spargat ꝯsequēter lux ip̄a
veritas euangelica .xij. consideratōes qua
si totidem effulgentissimos radios verita-
tum ꝑticulariū/ splendidos ⁊ coruscantes
¶ Ponamus in primis īmo iam positam
digito sicut aiunt demōstremus lucez apo
stolici symboli/quo dicitur credo in spiri-
tum sanctū ⁊ viuificantē quid viuificantē
Certam vnam sanctam catholicam ⁊ apo-
stolicam ecclesiam vnā propter colligatio-
nem ad vnum caput primariū xp̄m/⁊ vica
rium summū pontificem sanctam propter
sanctorū ꝯmunionē ⁊ remissionē peccato-
rum vt infra subditur/ catholicam hoc est
vl'em/quoniā ab eius obligatione nullus
viator īmunis est apostolicam/quoniā in
apostolorū ⁊ prophetarū ꝑ quos spūssan-
ctus locutus est doctrinis fundata est ⁊ si-
miliū filioꝝ successione duratura. ¶ Certꝰ
sum q̄ nullus qui vel haberi vel dici vult
xp̄ianus caligare se dicet ad hanc lucem.
¶ Supaddamus lucē alteram apostolici
verbi conformē huic luci. Solliciti serua-
re vnitatem spūs/in vincula pacis/vnum
corpꝰ ⁊ vnus spūs/sicut vocati estis ī vna
spe vocatōnis vestre/vnus dñs/vna fides
vnū baptisma/vnus deus ⁊ pater oīm qui
sup omnes/per omnia ⁊ in omnibꝫ nobis.
Sequit̄ ⁊ ip̄e dedit quosdā quidē apl'os/
quosdā aūt ꝓphas/alios vero euāgelistas/
alios aūt pastores ⁊ doctores ad ꝯsūmatō
uē sanctoꝝ in opus mīsterij/in edificatōez
corꝑis xp̄i/donec occurramꝰ omnes in vni
tatem fidei agnitionis filij dei/ in virū ꝑfe
ctum/in mēsuram etatis plenitudinis xp̄i
Sequit̄ veritatē aūt facientes in caritate
crescamꝰ in illo ꝑ omnia qui est caput xp̄s
ex quo totū corpus ꝯpactū ⁊ ꝯnexū ꝑ om-
nem iuncturā submīstrationis ꝑm opatio
nem in mēsurā vniuscuiusq̄ mēbri augm̄
tum corꝑis facit in edificatōnez sui in cari
tate. hec apl'us ad Eph. iiij. ⁊ in hanc sn̄iaz
multa ad Colossen̄. i. et. ij. et. i. Coꝝ. xij. et
ad Ro. xij. posita sunt. Hec aūt ꝯparatio ve-
ri corꝑis ad mysticū multū lūis affert in q̄
sitoribꝫ veritatis/ncdū apud ph̄os sic̄ ari-
stotelē ⁊ plutarcū/ sed apud theolo. paulū
p̄cipue. ¶ Diffundunt̄ vero sicut premisi
mus. xij. ꝯsideratōes ex hoc simboli ⁊ apl'i
doctrinali luce q̄si tottidem radij veritatis
splendidissimi. ¶ Ecclesiastica vnitas ad
vnū caput xp̄m fit ⁊ agglutinat̄ ꝑ amorosū
spūssancti vinculū mediantibꝫ diuinis ca-
rismatibꝫ/tanq̄ qualitatiuis dispositioni-
bus/reddentibꝫ in corpore mystico cōple-
xionalē armoniā viuificam ⁊ decentem ad
opera vite spūaliter sufficienter exercenda.
¶ Ecclesiastica vnitas ad vnū caput secū
darium qd dicit̄ summus pontifex xp̄i vi-
carius fecundior est multiplicior/cupiosi-
or ⁊ maior q̄ fuerit ꝯgregatio synagoge et
q̄ sit ꝯgregatio ciuilis sub vno rectore re-
ge vel imꝑatore. ¶ Ecclesia habet potesta
tem seu facultatē/ ex viuifico germine sibi
insito ꝑ spiritūsanctū/ q̄ seip̄am potest cō-
tinuare in integritate ⁊ vnitate mēbrorum
suoꝝ/tam essentialiū seu formaliū q̄ mate
rialiū atq̄ fluentiū. ¶ Ecclesia hꝫ spōsum
indefectibilē xp̄m/sic q̄ lege stante nec chri
stus potest ip̄i sponse sue ecclesie dare libel
lum repudij/nec ecōuerso. ¶ Ecclesia nō
ita ligatur matrimoniali vinculo ad vica-
rium indefectibile sponsi sui quin mutuo
se possint absoluere et dare libellum repu-
dij. ¶ Ecclesia vel generale cōciliū eā repñ
tās est regula a spūsancto directa tradicta
a xp̄o vt quilibet cuiuscūq̄ status etiā pa-
palis existat eam audire ac eidem obedire
teneatur. Alioquin habendus est vt ethni
cus ⁊ publicanus. Patet ex immutabili le
ge diuina Math. xviij. promulgata Con
cilium generale sic describi potest. Conci-
lium generale est aggregatio legitima au-
ctoritate facta ad aliquē locum/ ex om̄i sta
tu hierarchico totius ecclesie catholice nul
la fideli ꝑsona que audiri requirat exclusa

ad salubriter tractandū ⁊ ordinandum ea que debitū regimē eiusdem ecclesie in fide et moribus respiciunt. ¶ Ecclesia vel generale ꝛciliū dū dictat aliq̄ regimē ecclesie ꝛcernentia/papa ñ sic ē supra iura etiā positiua/q̄ possit p libito dissoluere talia dictata p ecclesiā/eo modo ⁊ intentione quibus dictata ꝛclusaq̄ sunt. ¶ Ecclesia vel generale conciliū q̄uis non possit tollere plenitudinē potestatis papalis a xpo supnaturaliter ⁊ misericorditer collate/pōt tamen vsum eius limitare sub certis regulis ac legib⁹/in edificationē ecclesie/ꝓpter quaz papalis auctoritas ⁊ alterius hominis collata est. Et in hoc est totius ecclesiastice reformationis stabile fundamentū. ¶ Ecclesia vel generale conciliū potuit et pōt congregari sine expresso consensu vel mādato pape etiam rite electi/⁊ viuentis in multis casib⁹. Unus inter ceteros est/ q̄ accusat⁹ ⁊ euocatus sit vt audiat eccl'iam iuxta legē euangelicā allegatā/cui legi subiect⁹ est/et ipe renuit cōtumaciter eccl'iam conuocare Alius casus vbi materie grandes cōcernētes regimen eccl'ie veniūt terminande per generale conciliū/⁊ papa renuit cōtumaciter illud euocare. Alius si etiā dictatū sit p generale conciliū q̄ debeat tali vel tali tpe cōuocari. Alter casus est vbi ꝓbabilis est dubitatio sup cōtendentia pluriū de papatu ¶ Ecclesia seu generale conciliū si viaz aliquā concluserit seu dictauerit acceptandam esse a papa pro terminatione scismatis ipe tenetur illam acceptare/⁊ ita fm preparationem aī tenetur ad cessionem ⁊ duz vltro offert eam ⁊ preuenit ipe reddit multipliciter cōmendādus ¶ Ecclesia seu generale concilium precipue debet intendere cum prosecutione vnius perfecte ad extirpationem errorū/⁊ emendationem errātium sine personarum acceptione. Similiter ad hoc q̄ hierarchicus ordo ecclesiasticus prelatorum ⁊ curatoruz multipliciter turbatus reformetur/ad similitudinem diuine celestis hierarchie/ ⁊ conformiter ad regulas primitus institutas. ¶ Ecclesia ñ habet efficacius medium ad generalez sui ip sius reformationem/q̄z si statuatur generalium conciliorum cōtinuatio/celebratōnem prouincialium nō omittendo ¶ Explicit. Et attendat benignus lector/q̄ prolator huius sermonis J. cancellarius parisiensis pressus nimia temporis angustia/ probationes dictatas nō apposuit ad has considerationes/sed prout in mentē ⁊ linguam ex recordatione preteritorum opusculorum/presertim tempore conciliij pisani dum abseus ab eo legebat parisius/ inserens materiam hanc quam in tractatulo quodam sub. xx. considerationuz numero scriptam reposuit/ cuius initium est: Venient autē dies cum auferetur ab eis spōsus/ vbi predicte considerationes/⁊ in propositione vna coram legatis anglie pergētibus ad concilium pisanum tunc parisi⁹ habita/prolixiori solidioriq̄/ manifestate sunt argumentatione/qui tractatus ⁊ propositio pdierūt in publicum/ vt habeat q̄ voluerit fas est.

Hoplius vero iuxta legationis onus impositum per xpianissimum regem francorum ac vniuersitatem pclarissimaz parisieñ. proposuerat idem cācellarius p⁹ verbum de ecclesiastica vnitate subiungere de errorum extirpatione/sed impeditus tunc partim amicoruz suasione/partim tēporis artatione/ ⁊ vt in prolixitate non inesset fastidium/silentio preterijt quoq̄ aliqua summatim hic subiūcta sunt. ¶ Glorificationem dei/patres apostolici/patres gloriosi posuimus esse finem huius concilij sanctorum/quatenus pleni sunt celum et terra. O deus magne ⁊ terribilis/gloria tua/quatenus non iam ambulent in errorum circuitu impij super terram/sed agnoscant. quoniam magna est gloria / dicente sapiente/sequi te dominum per semitas legis tue pacificas/ quoniam pax multa diligentibus legem tuam r. ⁊ nō est illis scandalum/ et quia si credit eidem sapienti/nihil dulcius q̄z respicere in mandatis dei. ¶ Sed ve mūdo a scandalis/ve tibi mala voluntas/⁊ ideo mala quoniam arrogāti superbia gloriam propriam querens anteponis eam diuine/nolens subici legi siue neq̄z captiuare omnem intellectum in obsequium fidei. hinc hereses ⁊ errores impij hinc scandalorum turbationes horride/ hinc ordine violato plurima fedaq̄z confusio/hinc tandez in hoib⁹ ⁊ ex ꝛñti p omnia que ꝓpter hoies fecit deus/suborit frequēt nō gloria dei/nō pax hoib⁹/sed tetra q̄dam alteratio/mortificās ⁊ abicies viuificantē gratie spm̄/⁊ cadauerosam mōstrosoq̄ defectuū nō tam formā q̄z deformitatē inducens. ¶ Deplorat hāc puersissimā rerum

Finis concilii

vicissitudinē xp̄ianissim⁹ francoꝝ rex cum
eccl'ia tota regni sui/miseret̄/dolet/ꝯpatit̄/
ꝛ ab h̄ sacrosctō ꝯcilio legitimas ꝓuisiōes
efflagitat. Non ꝯfundat̄ precor ab expecta
tione sua/nolite careat pijssimis desiderio
rum suoꝝ affectib⁹/sed ꝛ patrez sequit̄ sua
proles/regē videlicet filia sua parisieñ. vni
uersitas nec tantū sequit̄ sed preit humili
tate salua/qñq; consilijs/nūc exhortatōni
bus/aliquādo doctrinis/sciens ꝙ veritas
custodit regem/sciens p̄terea se positā apo
stoli iussu vt potens sit exhortari in doctri
na sana/ꝛ eos qui ꝯtradicunt arguere/que
posuit arest. opa duo sapiētis. Deniq; pa
ta est tāq̄ posita in lucem eccl'ie ad satisfa
ctionem/om̄i poscenti rationē/de ea que ī
ipsa est fide/ꝛ spe/vt in omnib⁹ ꝛ ꝑ omnia
glorificet̄ deus. ¶ Insurrexerunt ecce post
aliqua tp̄a plurime doctrine ꝑegrine varie
pestifere ꝛ dānate/obtenebrātes ecclesiam
per multa xp̄ianitatis membra/per regna
per prouincias/ꝑ regiones insignes. Pro
cessum est ad expellendas hm̄oi doctrina
rum tetras caligines nunc luce disputatio
nis doctrinalis ꝑ doctores ꝛ vniuersitates
nūc flabello iudicialis reprobationis per
dyocesanos ꝛ inq̄sitores heretice prauita
tis/in anglia/in scocia/in praga/in francia
Nōdum tamen vel illuminari vel emēda
ri sufficienter inspeximus/cecam ꝛ stultaz
improbitatē assertoꝝ/sectatoꝝq; suorum/
quin error assidue sicut cancer serpat/ꝛ ali
cubi palam quasi nudato ense ꝑ nationes
ꝛ populos imprudēter erūpat. Propterea
necesse est ꝑ splēdidissimā ꝛ inoffuscabilē
hui⁹ sacre concilij lucem prouida celeritate
de remedijs institui/vt qui spreuerūt prela
tos ꝛ doctores diuisim positos tanq̄ lucer
nas in domo dei reuerant̄ eos ꝯspiciant ꝛ
obediant dū in vnā hāc ecclesie domū col
lecti dabūt aūctis sue robur et pond⁹/ibūt
in splendore fulgurātis haste reꝓbationis
iudicialis. qualem nemo q̄ xp̄ianus videri
vult audebit ꝯdemnere. Esto contemnat
Ip̄e tamen de ꝯtemptu suo fulgurationez
concremationē q; subicit vt iustū ē. ¶ Et
qm̄ charitas sicut incipit a se et a suis/dile
ctionis exhibitione sic in correctionis ꝛ e
emendatōnis ꝓcuratōne priorē habere lo
cū debet/ne subeat illud in propij ꝓuerbiū
Medice curā teip̄m/ Et illud de apl'i sn̄ia
qui predicas non furandū furaris/non oc
cidendum occidis/non ꝑiurandū deieras

ꝛ ita de reliquis. Hic christianissimus rex
nr̄/suaq; ꝑ adoptationē dignatiuā charis
sima filia/parisieñ. vniuersitas voluerunt
hactenus a regno et a suis ꝑuersa quorūli
er rorum zizania/mox vt erumpere seu ger
minare sentiebantur/diligēter opprimi/re
secari que nunc falce doctrine/nunc securi
pastoralis sn̄ie. Ita tamen vt non simul e
radicaretur ꝛ triticū. Sunt plurima rei q̄
loquimur documenta/e quib⁹ vnū/qđ no
uitate acritateq; p̄cellit censuimus īmediū
deducere. Ecce patentes regis nostri litte
ras/quas audire libeat/legi debebat hec lit
tera patens/cuius initium est post intitu
lationem Regia maiestas nostra De hinc
subiungendnm erat. ¶ Audiuit sacrosan
ctū hoc concilium iustoꝝ/quatenus in cri
stianissimo rege nostro ferueat zelus/ad ea
que fidei sunt/absq; omni ꝑsonaꝝ accepti
one/absq; respectu ꝓprie etiam carnis ꝛ sā
guinis. Terreat ip̄e deus magnus et terri
bilis qui glorificatur in concilio iustoꝝ/q̄
salubriter ꝛ potēter intonat. Ambulate dū
lucem habetis/subdit monitionis causaz
Ne tenebre vos cōprehendant Et quales
oro densiores fugibiliores horribilioresq;
tenebre q̄ errorum et heresum circa prima
p̄ceptorum moraliuz principia vt sūt. Nō
perinrabis/Non occides Non insidiabe
ris. ¶ Terreat ip̄os eccīasticos pastores ꝛ
doctores positos in lucez alioꝝ/si non ad
exemplar tam in signe atq; ꝑlucidum xp̄ia
nissimi regis nostri/non eos illuminet ac
cendat et inflāmet zelus domus dei. Vox
dicentis Clama ne cesses et annuncia po
pulo meo peccata sua. Si non vrgeat eos
procedere constanti celeritate ad effugatio
nem errorum tenebrosorū/ꝛ ad illumina
tionem errantiū/neq; enī potest integra sa
lubritate/sine secundo primū fieri/quoni
am dum impune ꝑtinacia manet in erran
tibus conualescant ꝛ seuiant errores neces
se est. ¶ Sed in ip̄a meditatione mea vi
detur occurrere animalis homo/nō sapiēs
que dei sunt/deum nō inuocans. Illic pre
terea trepidat timore/vbi nō est timor ma
gnus/est inquit susurratione tremula/ma
gnus credite ꝛ terribilis quem tangūt ꝛ no
tant errores huiusmodi princeps est. Sci
mus autem quid sapiens enunciet. Indi
gnatio principis mors/ꝛ vir prudens pla
cabit eam/quid queso si seuiat? si seditio
nes cōcitet? si bella moueat? si secū pl'imos

Duo opa sapiētis

Optimus modus reformationis

hos terroribus/hos pmissis in errorem su
um trahat. Ita vt si fieri potest mouean/
tur etiam electi. ¶ Vide sedulo ac iterum
iterumq; recogita/ait animalis homo/ ne
fortassis obinde prestetur tam desiderātis/
sime iam iamq; in ianuis existenti/paci ec
clesie/grandis obex/vel totalis diruptio.
¶ Atuero nihil hic tale timēdū O strenu/
issimi pugiles fidei. O potentissimi leguz
diuinaz defensores. Nihil inq; tale timen
duz timentib deū/et obedientib iussioni/
qua dixit Nolite terreri ab eis qui corpus
occidūt/animā vero occidere non possunt
Ita dico vobis hunc timete. timeatur de
z nō terreat Homo time deū (suadet agu.)
et minantem mūdum vniuersum ridebis.
Tollatur hec suspiciosa pigri formidatio/
dicentis leo est in via/deuorandus sum qz
pfecto magna zvnica securitas est nil time
re preter deum. Cuius hec iussio est. Vsq;
ad mortem certa p iusticia/z iterum. Esto
fidelis vsq; ad mortem/z similia ¶ Potu
eramus rem hāc in longius deducere/ p q
interim satis sint breues et paucule cōside
rationes/quasi totidem radij moralis/ lu
minoseq; veritatis. ¶ Prouidendū est he
reticali deuiationi demoni p ecclesiastica
membra serpenti/non minus celeriter z ef
ficaciter q; scismati sup cōtendentia de pa
patu. Ecclesia quippe magis in fide q; in
secūdario capite fundata est. ¶ Prouiden
dum est constantius p hoc sacrum cōciliū
ad extirpationem erroz/emēdationē errā/
tium q̄nto qui errant plures sunt/potenti/
ores et maiores. Ex si quis dixerit q bella
suscitabunt/diffamat eos nimis/neq; ei le
uiter credi debz ¶ Prouidendū ē ad emē
dationem errantiū/p eos qui se dicūt ami/
cos eoz vigilantiori solicitudine q; per ex
traneos ceteris paribz ¶ Prestantes scien
ter impedimentū ne errantes resipiscant/z
corde credant ad iusticiam/z ore faciāt cō/
fessionem ad salutē/habendi sūt hostes ca/
pitales errantiū z salutis coz ¶ Prestan/
tes scienter impedimētum ne tollantur er/
rores/z errantes corrigantur/reddituri sūt
rationem de damnis omnibus tam spiri/
tualibus/ q; temporalibus que obinde p/
uenerunt aut venient. ¶ O missio seu dissi
mulatio prestantium impedimentū nedū
positine sed priuatiue vel omissiue/directe
vel indirecte/ per cantelas hūanas/ ne tol/
lantur errores. causat suspitionem de fau/
toria heretice prauitatis/quādoq; leuem/
quādoq; vehementem/quādoq; cōuincen
tem iuxta varietatem obligationum. ¶ In
excusabilior z aliquādo perniciosior est er
ror in principijs legis naturalis/ sicut sūt
precepta decalogi/fm planum z vsitatum
intellectum verborum apud omnes vten/
tes ratione/ q; sit error in articulis fidei/ q
sunt supra nature facultatem. Et in agibi/
libus q; speculabilib ¶ Conditionalis
protestatio vel confessio/nō sufficit ad pur
gationem legitimam/ super publicatione
vel defensione vel auoatione erroruz/ quo
rum oppositas veritates tenetur errans ex
plicita fide tenere ¶ Diffamatus publice
z notorie/super publicatione aut defensio
ne errorum contrariorū recte fidei z mori/
bus tenetur seip̄m purgare/ si potest coraz
iudice legitimo etiam nemine eum perso/
naliter accusante/ tenetur eni seruare famā
propriam/z ab alijs scādala prestita remo
uere ¶ Pax regnorum per xpianitatē vir
potest efficacius z diuinius procurari q; p
legitimam extirpationem errorum/z corre
ctionem errantium. ¶ Querere prouisio/
nem super extirpatione errorum/ et corre/
ptione errantium non est impedire prose/
cutionem vnionis ecclesie/ sed est eam iu/
uare z accelerare multis attentis. ita vt ve/
rum sit/q; oportet vnum facere/z aliud nō
obmittere. ¶ Explicit

Sequitur proposi/

tio facta coram concilio generali Constan
ex parte regis francie per eximiū sacre theo
logie professorem/dominū Cancellarium
parisien. Anno dñi. M.cccc.xvi. die q̄nta
maij. Rūsiua ad quādam ꝓpositionē ex p/
te dñi Burgundie per episcopū Alterba/
tensem prius videlicet secunda dicti men/
sis factam.

Reuerendissimi patres ac domi
ni p̄clarissimi/deo insuper ama/
biles egregij ac spectabiles viri
doctissimi atq; sapientes. Deus qui glori/
ficatur in concilio sanctorū magnus z ter/
ribilis mihi locuturo. imo nobis humilib
ambasiatoribus xpianissimi francoruz re/
gis/pro parte sua z veritatis catholice de/
fensione locuturis/coram hoc sacrosancto
rum concilio/ in spiritu pacis et lenitatis
congregato/in quo glorificatur deus. exo/
randus est in primis/ac sibi dicendū cum